

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

— SZERKESZTI —

Dr. BOROS GYÖRGY.

TARTALOM:

Meghívó a D.F.E. közgyűlésére	177	□	Az E. K. Tanácsból.	185
A szerkesztő asztaláról	178	□	A gyermekek védelme	186
Vezéreink és eszméink. — Boros György	180	□	Ámérikából. — Kiss Sándor	187
A mi unitárius hitünk	182	□	Irodalom	189
Emléket Déván Dávid Ferencnek! — Mózes Mihály	182	□	Egyházi és iskolai mozgalmak	189
Az igazi unitárius. — Kisgyörgy Imre	184	□	Egyleti élet és munkásság	191
		□	Szerkesztői üzenetek	192
		□	A polgárdii unit. egyhk. ünnepeye. (Boriték)	193

Kérjük az előfizetések megújítását, a tagdíjak beküldését. Az Unitárius Közlöny és a Nők Világa egész évre 2 korona 40 fill. A D. F. E. tagjainak csak 2 kor.

brod **Bibliai Történetek a népiskolák III—IV. osztályai számára.**

Az unitáriusok egyházi képviselő tanácsa által jutalmazott pályamunka. Irta: Tarcsafalvi Albert, kolozsvári igazgató-tanító. Ötödik teljesen átdolgozott kiadás. Ára kötve 70 fillér. Sajtó alatt van és közelebről megjelentek Betegh Pál villamos erőre berendezett könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt. Megrendeléseket e kiváló tankönyvre elfogad a nevezett könyvkiadó.

brod **Rend- és illemszabályok** átdolgozta Tarcsafalvi Albert 50. pld. ára

1 kor. Az Arany szabályok társa ez a kis füzet. A melyik ifjú megtanúlja és megtartja, annak nem lesz bántódása az életben, mert tudni fogja, hogy viselje magát valahol csak megjelenik. Nagy szüksége van rá mindenkinek. A vallás és erkölcs tanítói fogadják szívesen és igyekezzenek megszerezni, mert a konfirmációra készítéskor s a téli tanítás alatt is jó hasznát veszik. Egyszerre csak 50 példányt küldünk. Az 1 kor. előre fizetendő.

brod **Vallás, hit és szabadság.** A genfi konferencia könyve, 300 oldal,

tartalmaz 25 értekezést a legjelesebb külföldi írótól. Ára lapunknál rendelve 2 kor. Postán küldve 20 fillérrel több.

Kedves, épületes és hasznos könyvek.

brod **Kis gyermekeknek: Jó gyermek könyve.** Képes olvasó és verses könyv. Irta: dr. Boros György, ára I. oszt. 40 és II. oszt. 50 fillér. **Tanulóknak és felnőtteknek, az unitárius egyház jeleséinek életrajzai** arczképeikkel; a nagy negyed rétt csinos füzet ára 1 korona, 10 példány drbja 80 fillér (40 kr.) 20 példány drbja csak 60 fillér. **Nőknek: Szívemet hozzád emelem** imádságos könyv. Ára 2 korona 40 fillértől fölfelé. **Ides otthon** a házas életnek és foglalkozásnak vonzó, tanulságos és szépséges leírása. Ára 1 kor., 10 példány drbja 80 fill. (40 kr.) **Dr. Brassai: Nézetek a vallás eszméjéről.** Ára 2 kor. **Unitárius Közlöny** egész évfolyama a Nők Világával együtt 2 kor. 40 fillér. 1902., 1903., 1904., 1905. bármelyik évről. Megrendelhetők szerkesztőségünk-nél és Lepage könyvtáránál Kolozsvárt.

brod Erdély legnagyobb, legrégebb és legkényelmesebb műterme

Aki igazán jó fényképet akar, az vétesse le magát **Dunky Fivérek**nél kiknek 23 éves fennállásuk biztos garantiát nyújt arra nézve, hogy a legjobb és legpontosabb kiszolgálásban fog részesülni.

DUNKY FIVÉREK cs. és kir. udv. fényképészek

országos híri műtermeink vannak

Kolozsvár, főműterem: Mátyás király-tér 10. Fiókműterem: Wesse-lényi Miklós-u. 3., **Miskolc** Városház-tér 20., **S.-A.-Ujhely** Főtér 9., **Dés,** Felső séta-tér.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

Kiadja:

A DÁVID FERENCZ-EGYLET.

Szerkeszti:

Dr. BOROS GYÖRGY

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára :
24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettség-
gel, egy évre 2 koronát fizetnek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyll. pénztár-
nokhoz küldendő Kolozsvárra. — Hirdetések
jutányos árban fölvetetnek. — Kéziratokat
nem adunk vissza.

MEGHIVÓ

a Dávid Ferenc-Egylet közgyűlésére.

Kedves tagtársaim!

Ismét fordult egyet az idő gyors kereke s ismét kínál-
kozik az alkalom, hogy találkozzunk egymással baráti kézszorítá-
sra, számadásra és erőgyűjtésre. Október hó 24-én 4 órakor
Kolozsvárt közgyűlést fogunk tartani. Ide várjuk fiókegyeleteink
jelentéseit egy évi munkásságukról, itt óhajtjuk hallani kép-
viselőiket. Itt óhajtunk újabb lelkesedést meríteni további nehéz
munkánkra. Itt kell számot vetnünk azzal, hogy a mostani
nehéz föladatokkal hogy küzdhetünk meg s azzal is, hogy a
mostani erős áramlatok között hogy találjuk meg a békesség
olajágát s hogy óvhatjuk meg szívünkben az embertársaink
iránti szeretetet és jóindulatot.

Átláthatják, hogy most valóban nagy szükség van arra,
hogy minél többen együtt legyünk s a tanácskozásokban részt
vegyünk.

Én bízom, hogy Egyletünk tagjai százanként fognak meg-
jelenni.

A fiókegyelet elnökei, remélem, a jelentéseket máris be-
küldötték. Ugyanőket kérem, sziveskedjenek képviselőiket akár
hozzám, akár a titkár úrhoz bejelenteni.

Jó reménységgel várom a jelentést arról, hogy a tagdíjak
immár hiány nélkül befolytak.

Fogadják szives köszöntésemet és kérem azokat, akik nem
jelenhetnek meg, egy-egy levélben keressenek föl. Kéri

Kolozsvárt, 1908 szept. 19.

Báró Petrichevich-Horváth Kálmán,
elnök.

A szerkesztő asztaláról.

Egy ifju embertől, nemis egyszer, azt hallottuk, hogy aki kártyás az nem becsületes. Legjobb barátai ellen is erős szavakat használt, tisztességes munkára alkalmatlannak nyilvánította, s ahelyett, hogy barátilag támogatta volna, nyíltan kitért ellenök. A magyarázat mindig az volt, hogy kártyás ember nem lehet jó hivatalnok, sem jó férj, sem jó családapa, sem becsületes ember. Nézzünk szét ismerőseink körében s aztán döntsük el, hogy igaza van-e ennek az erkölcsbirónak.

A felekezeti béke éppen olyan kívánatos, mint a haza békéje. Ámde a felekezet nem vallás, s nemis erkölcs, hanem hatalmi kérdés, amely dicsekedik számával, befolyásával. Osztja az üdvösséget, de nem a mennyeit, hanem a földit. A felekezeti béke 1896 óta, tehát mióta a polgári házasság érvényben van nem nagyon csöndes, mert a katolikus papság erősen elégedetlen volt az állami törvénnyel és sokat irt és beszélt ellene. De tett is, mert mindent elkövetett, hogy az új házások reversalist adjanak születendő gyermekükről. No hát ezt mi nem tartjuk s nemis tartottuk megegyezőnek a lelkiismeret szabadságával, s bizony nemis keresztényi dolog, ha a kath. pap csak a reversalisos protestánsra adja áldását. Tudhatná, hogy Isten előtt nincs személyválogatás.

„*Ne temere*“ szavakkal kezdődik az a pápai körirat, amely a katolikus és nem katolikus közötti házasságot törvénytelennek mondja. Hát ebben az a nagy tévedés van, hogy Magyarországon az országos és nem a pápai törvény dönti el, melyik házasság törvényes. Aki a törvényt ismeri és tiszteli, az nem tisztelheti ezen pápai iratot. Nem válik dicsőségére a pápai széknek, hogy ilyent cselekszik. Hasonlóan nagy baj az, hogy saját híveit sujtja, mert a vegyes házasságban élők közül a protestáns nem veszi s nemis veheti magára a pápai intelmet csak a katolikus, már pedig merő kegyetlenség azzal bántani híveit, hogy ők törvénytelenül élnek. Hátha a katolikus házasság-fél, aki protestáns élettársat választott — amihez isteni és emberi joga volt — vallást is fog választani. Az abrudbányai levelet olvassák el mindazok, akiket a vegyes házasság kérdése érdekel. (U. K. 9. sz.)

A *szenvedély* mindig valamely betegség. Maga a szó mutatja, hogy a kin rajta van szenved, mert nem tud ura lenni, nem tud megválni tőle. Nem mindenik szenvedély egyenlően káros. Az ivás, lopás, kártyázás, három legveszedelmesebb szenvedély. Az a sajátságos, hogy igen sokszor együtt fordulnak elő. Akin erőt vesz az ivás (korhelység) szenvedélye, annak sok pénzre van szüksége, s azt hiszi, hogy a kártyán nyerni lehet. Mint-hogy a kártyán is, éppen mint a többi szerencsejátékon, végül mindenki csak veszít, a szenvedélyes kártyás kénytelen hamis uton szerezni pénzt, idegen pénzhez nyul. Elég egy rövid fél-esztendő arra, hogy a kártyásból korhely, a korhelyből sik-kasztó legyen.

*

Ámerikában most foly a nagy készülődés a királyválasztásra. Ők elnöknek nevezik, nem koronázzák meg, de adnak neki országot és hatalmat. Polgár ember is, katona is, napszám-os is lehet elnök, ha megérdemli s ha megis választják. Most unitárius ember az egyik jelölt: Taft, s az unitáriusok lapja most a választások előtt így szól: a jelölt bármily jó unitárius is, mint magán ember, mint jelölt, teljesen figyelmen kívül hagy-hatja felekezeti viszonyát.

*

Ismeretes régi fogások a rossz embereknek, hogy akit megakarnak csalni, vagy más tekintetben bántalmazni, behívják a korcsmába egy pohár italra, mert tudják, hogy az ital elveszi az eszét s azután úgy bánhatnak vele, ahogy tetszik. Az a furcsa, hogy némely ember ezt a gonosz ellenséget mindig magával hordozza, s majdnem mindennap megengedi neki, hogy őt önmagát csuffá, világcsuffjává tegye.

*

Sok unitáriussal megtörténik, hogy vitatkozásba kell ereszkednie nemunitárius barátjával. A kérdés gyakorta marad eldöntetlenül, mivel a nemunitáriusnak könnyen akad támoga-tója, az unitárius pedig rendesen egyedül kell hogy folytassa a harcot. Minden értelmes és öntudatos unitárius jó segítőt biztosíthat magának, ha az „Unitárius vallástörténete és főbb vonásai“ című füzetet zsebében hordozza, vagy ami még jobb, gondosan áttanulmányozza.

*

Azt hisszük, hogy olvasóink a Szerkesztő asztaláról sok morzsát leszednek, de úgy tetszik nem sokat tesznek rá. A meg-előző számban szót tettünk volt az Unitárius Közlöny nehéz

helyzetéről s nyomtattunk egy nyilatkozatot kitöltésre. Egy kisasszony és egy fiatal ember beküldötte a maga nyilatkozatát vagyis két díjat ígértek. Az a furcsa a dologban, hogy a leány az északnyugati, az ifjú a déli határszél közelében lakik. Ennél még csak az lenne furcsább, ha a két ifjú fölfedezné egymást.

Vezéreink és eszméink.

Nagy neveink és szép eszméink vannak. E kettő kell ahhoz, hogy történelmünkre büszkéek lehessünk és jövőnk elébe bizalommal tekinthessünk. De ennyi még nem elég. A történelmet ismerni és becsülni, az eszméket, melyek a jelszavak alatt vannak, élni és az életben érvényesíteni kell. Azoknak fölüjútása és ismeretté tévése, ezeknek fölmutatása és a tudatba átültetése megérdemel egy kevés időt s megfelelő türelmet. Az Unitárius Közlönyben a nagy neveinket és eszméinket is rendre bemutatjuk. Kezdjük az elsővel, aki már csak azért is legnagyobb.

Dávid Ferenc.

Dávid Ferencz a XVI-ik száz embere volt. A XVI-ik száz a keresztény világ tengerén az az áradat, amelyben sok régi rozszant bárka, s nagyon sok hatalmas szerkezetű hajó, vagy teljesen elsülyedt és nyomtalanul eltűnt az idő mélységébe, vagy úgy összerongálódott, hogy újra kellett építeni, s nemcsak új tengelyekkel s erős kerekekkel, hanem új árbóccal, új evezőkkel s egészen új kapitányokkal kellett ellátni. Dávid Ferencz az alapjáig megújított hajó kapitánya volt.

Hajójában az alapot, ami a biblia volt, adták a reformáció nagy építői annyiban, hogy a bibliát ő is elfogadta az isteni kijelentés gazdag tárházának.

Milyen más világ volt akkor! Irni csak a kevés hivatalos tudott. A kardot jól forgatták. A törököt sokszor megverték. „Nyögte Mátyás bős hadát Bécsnek büszke vára“! A kard csörgését szerették, a táborban Tinódi bús dalait szívesen hallgatták, de a magyar miveltséget, azt amelyiknek alapja a tudomány, épülete a jól mivelt elme és védőbástyája a könyv, azt csak annyira ismerték, mint a jó konyhai ételeket, az a kis gyermek, akit csak most választottak el az anyai tejtől.

Luther Márton szerencsés volt, mert az ő németjeit egyetemeken oktatták. Dávid Ferenc országában csak középiskolák vannak jó gyéren. Itt először meg kellett tanítani az írás és olvasás elemeit, hogy azután legyen hová hinteni a tudomány magvait.

Dávid Ferencnek a nehéz viszonyok között nagy előnyt nyújtott ékesen szóló szava. Édes volt mint a méz és hangos mint a trombita. Csábított, mint a szikláról visszaverődött hang, meggyőzött mint a prófétai kijelentés. Fegyverül szolgált nagy tudománya. A szentírást senki sem ismerte oly jól. Nem volt olyan tétel, amelyet bármelyik pillanatban használni ne tudott volna.

Védőbástyákról gondoskodott. Megnyerte a királyt, János Zsigmondot. Az ifju, de okos fejedelem Blandrata orvosnak, a ravasz olasznak hatalmában állott, Dávid Ferencet bizalmával és szeretetével segítette célja felé.

A nép rajongott érte, a nemesség oly hűséggel követte, mint katonák a jó hadvezért. Személyes nagy tehetségeinek tulajdonítjuk óriás sikereit. Ha a történelem készítői jobban szeretnék az igazságot, mint a feletkezet érdekeit, Dávid Ferenc a magyar nemzet egyik hőse lehetne, ha egyébként nem, csak azért, hogy a hitszabadság első szent törvényét kivívta és írásba foglalta a magyar genius örök dicsőségére.

Minden nagy szellem utja tragikummal végződik. Dávid Ferenc egy tragédiát át élt egy másikba belehalt. Munkás ereje teljességében kiütik kezéből a tollat, mert megvonják a sajtószabadságot. Mennyi gondolat, hány új eszme, s mekkora irodalom halt meg mielőtt születhetett volna! Ha még csak nyolc évig folyhatott volna szabadon a nagyszerű munka, a magyar reformáció irodalma utóléri a németet! Ha a sajtó szabad, a Socino és Dávid közötti theologiai disputáció a nyilvánosság előtt foly, s talán ez lett volna Dávidnak utolsó nagy diadala. Így csak annyit tudunk, hogy Socino nem győzött, ellenben Blandrata elérte célját, mert hazai fegyverrel elnémította Dávidot, aki nem az olasz izlés szerinti misztikus reformációt csinálta meg. Ez a második tragédia egy magas hegycsúcs oldalában fejeződött be. A nap lement, a magyar reformáció legfényesebb mécsvilága kialudt.

Dávid Ferenc üstökös volt, „hogy századok multával újra lássák fényét a népek“. A századok elmúltak. A látás ideje immár itt van. Jöjjön, siessen látni mindenki. Akinek van szívében jóság, s lelkében ég a tudás vágya, siessen a Dávid Ferenc nyitott koporsojához és hirdesse a nagy feltámadást, hadd tudja meg mindenki, ki volt a sirban, s ki él immár közöttünk és velünk.

Boros György.

A mi unitárius hitünk.

A legnagyobb ámerikai egyetem, a Harvard-egyetem rektora, dr Eliot W. Károly ezt mondja:

Soha sem láttam, nem találtam senkit, aki fájdalmat, aggodalmat, bánatot, s még a halált is bátrabban, több nyugodtsággal, nagyobb elszántsággal és komolysággal viselte volna, mint az unitáriusok.

Nekem az unitárius hit azért kedves, mert abban születtem, abban neveltettem; s azért is, mert saját tapasztalatom és a mások észrevétele szerint is, ez a legvidámítoóbb a jóllét és megelégedés idején, s a legmegnyugtatóbb és legjobban vigasztaló a megpróbáltatás és kísértés alkalmával.

Ha valamiért hálás vagyok — már pedig sok hálával tartozom a nekem osztályrészül jutott javakért — valóban nagyon hálás vagyok azért, hogy unitáriusnak születtem, s mindig ebben az egyszerű, mélyen meggyőző unitárius hitben neveltettem. Ennek a hitnek ismertetése és továbbterjesztése, erős meggyőződésem szerint, magasztos dolog és szent kötelesség.

1900 február 28.

Emléket Dáván Dávid Ferencnek!

A magyarországi Unitáriusok E. Képviselő Tanácsa a f. év augusztus hó 12-én tartott gyűléséből pályázatot nyit a Dávid Ferenc első unitárius püspök és vallásalapító életrajzá-
nak népies megírására. Ez lenne emléke az unitárius vallás és egyház megalapítója négyszázéves születése évfordulójának. Szükség van erre is, mert hiszen a név és azok az eszmék, főleg pedig a lelkiismeretszabadságnak feláldozása nemcsak egyházi, vallási, de magyar nemzeti tekintetben is megkívánják, megkövetelik, hogy a Dávid Ferenc neve, a hitszabadság mezején óriási munkássága, nemes és fenkölt bátorsága ismeretes legyen minden unitárius előtt.

Azt olvassuk, hogy a svájci kálvinisták és a francia róm. katolikusok emléket emeltek és emelnek Servetnek a gondolatszabadsáért. Az unitárius egyház is néhai Jakab Elekünkkel megiratván a Dávid Ferenc élettörténetét, óriási munkálkodását halhatatlanná tette hitünk alapvetőjét. Méltóságos és íőtisztelendő püspök urunk pénzalapot teremtett a Dávid Ferenc emlékére.

A Dávid Ferenc-egylet is az ő lobogója magasztos elveit hirdetve, alatt művelik a valláserkölcsi élet felélesztés jelsza-

vával. Kolozsvár városa is egyik utcájának elnevezésével róttá le háláját az iránt, kinek ékesszólására egykor az egész város lerázta magáról a gondolatszabadság békóit.

Tehát tettünk és még akarunk tenni azért, ki életét áldozta hitünkért, kinek nevét fényugár övezi, kinek vallása a jövő vallása volt, ki évszázadokkal előzte meg korát, kinek a szenvedésekben is magasztos példája megtörhetetlenekké tett minket is hitünkhez. Tettünk, de még tennünk kell!

Nagytiszteletű dr. Boros György is, kinek egyházi életünk mezején az unitárius vallás ismertetése körül elévülhetetlen érdemei vannak, ha jól emlékszem, egykor a nyilvánosság előtt lépett fel azzal az indítvánnyal, emeljünk szobrot Déván Dávid Ferencnek! Az eszme megtestesítését hogy mi akadályozta, nem tudom. Lehet, hogy „a leányzó alszik, de nem halt meg”. Gondolom, sürgősebb teendők vétették le napirendről az üdvös indítványt. Ezt a tetszhalottat kell feltámasztanunk halottaiból.

Vágyva vágytam, hogy a nagy szellem golgotáját, hova gondolataim már gyermekkorom óta annyiszor vittek el a hálás emlékezet szárnyain, Déva várát láthassam. Láthassam azokat a szomorú romokat, melyek nemzetünk dicsőségét s közelebbről nekünk a nagy Dávid Ferenc szomorú halálát és gyászos sírhelyét hirdetik.

Végre vágyam teljesült. Folyó év augusztus 29-én lelkemben azon gondolatokkal, melyek hitem útain irányítók, mintegy ihletve a nagy szellem égi ereje által állottam meg ama vár alatt, amely megtanította őseinket a hitért és hazért meghalni.

A vár alatt elterülő sétatér útain játszó gyermekek ártatlan zsidongása máskor érdekelt volna, de itt és e reánk nézve szomorú emlékhelyén igazán olyan fájdalomérzés járta át szívemet, mint azét, ki kedves halottja sírhelyét keresi, és amint főlebb és főlebb vezetett útam, szomorúbb és szomorúbb, fájóbb és fájóbbá lett a múlt emléke.

A vár első kapujánál a néma romok közt kerestem a helyet, melyen sötét börtönébe fegyveres katonák kísérték az igaz embert, kit nem rettentett meg a világszabadság elvesztése, mert ő a lélek szabadságát többre becsülte az életnél. Egy parányi mérges kigyó, melynek fejét az első isteni jövendölés szerint ember törte meg, hevert előttem a parton. Mint e kigyónak feje, úgy tört meg a lelkiismeretszabadság akkori ellenségeinek mérges foga is.

Mindenütt egy parányi emléket kerestem a hálás kegyeletnek. Seholy semmi! Visszatérve a várhegy aljára, szégyenpir futott végig arcomon; szégyenpir azért, hogy mi még egyszerű emlékkövet sem emeltünk annak, ki a legtisztább vallást hagyta nekünk.

Ennek hatása alatt állva járulok egyházam elé s kérem lelkészársaimat, emeljünk emléket első papunknak, főpásztorunknak!

Nem gondolok fényes szoborra. A vár aljában egy kicsinyke kápolna, imaház, melyben az oda szakadt és Déva vidékén élő hitsorsosainknak az Isten egységét hirdetni lehetne, legállandóbb és méltóbb emléke lenne annak, kinek hite soha meg nem tört.

Néhány ezer korona, ha még él a vallásos buzgóság, előteremthető, s ha a vándort oda vezetné útja, látná, érezné és megtanulná, hogy a hit hódít, nagy dolgokat művel.

Minden egyháztanácsos, minden pap, mindenik tanár és mindenik egyházközség egy és fél év alatt hozzon áldozatul 20 koronát e magasztos célra és 1910-ben letehetjük alapját a hálás kegyeletnek.

Én a magam és híveim nevében kötelezettséget vállallok arra, hogy ha indítványom el lesz fogadva, 1909. év végéig 50 koronát fizetünk.

Vegye e szent ügyet kezébe a papság, ez a leghivatottabb arra, hogy emléket állítson annak, kinek szellemében az Isten-séget hirdeti. Ez írja fel az általa emelt imaház külső és belső falára azt, mivel a nagy szellem megindokolta halálát. Mindenik pap vegyen kezébe egy gyűjtőívet és a hálaérettől áthatott lelkesedésnek 400 évre emléke lesz a dévai vár aljában — s lesz az unitáriusoknak Mekkája, hol erőt merít az Istenegység eszméje.*

Mózes Mihály,
abrudbányai unit. lelkész

Az igazi unitárius.

(Fordítás angolból.)

Az az ember, — ki olyan egyház kebeléből lép ki a nagy világba, hogy abban a legnemesebb életet tanusítson, — melyben őt különféle nevelési és philantropus tevékenységre nevelték, s aki minden vallásos célzattól át van hatva és minden jóra kész — az az ember az igazi unitárius.

Az az igazi unitárius, ki szabadságot követel a maga számára, s ugyanazt a szabadságot kívánja felebarátjának is; ki szeretetét osztogatja széltiben felekezetre való tekintet nélkül és egyesíti, társítja az igazságra törekvőket s inkább az emberiség szükségleteiért munkál, mintsem „credójáért“; kit a józan

* Hogyne lelkesednénk ezért a gondolatért! A közelgő E. Főtanács foglalkozni fog az emlék kérdésével. Ott jöjjön szóba ez az eszme is.
Szerk.

ész vezet, mely egyedüli tekintély az igazságra és a lelkiismeret kormányoz, mint a magaviselet őre, mert ezek nem engedik, hogy a betű vagy hagyomány megvakítsa a szemét, avagy leigázza a szívét.

Az igazi unitárius minden törekvése odairányul, hogy ma bölcsőbb legyen, mint tegnap volt és jobbá legyen holnap, mint ma volt.

Az az igazi unitárius, ki azt vallja, hogy isteniesebb dolog a szeretet cselekedeteit gyakorolni, mintsem valamely tanformát aláírni és azt vallani; ő a vallást szellemi imának, személyes igazlelkűségnek és a segítségben való kész szolgálatnak tartja s megtanulja Jézus példájából, hogy irgalmas, könyörülő, engedelmes, hasznos, szerény és alázatos legyen.

Az az igazi unitárius, ki a világon egy törvényt lát: a szeretetet és úgy találja, hogy a természet az Atyasággal viszonyban van s Isten minden egyes lélekben immanens; ki isteni kinyilatkoztatást keres minden egyes felfedezett igazságban; és a kinek erős hite, hogy a Gondviselés öleli át az emberiséget és hogy minden földi vándor egykoron fölleli a végtelen Jóság örök honába vezető utat.

Ezen alapigazságok és uralkodó érzelmek, — melyekben különböző mértékben mások is osztoznak — nem ami monopoliumunk. Ezek csak segítenek abban, hogy az életben mindent előbbre vigyünk; a boruban derűtséget támasztanak; tőrökké tesznek a családásokban, hőökké a veszélyben, győztessé a megpróbáltatásokban; ezen alapelvek és érzelmek arra készítetnek, hogy készségesek legyünk a szeretetben s ami kis körünkben reményteljes életkedvvel munkáljunk, érezve, hogy a jóságos Isten: édes Atyánk; érezve, hogy a síron túl halftatlan világosság derül reánk és hajlékunk az üdvösség leend.

Kisgyörgy Imre.

Az E. K. Tanácsból.

— Szeptember hó 9-én tartott ülés. —

Az E. K. Tanács ez ülésében 55 tárgy nyert elintézését. Az elnökileg elintézett ügyekről beterjesztett titkári jelentés tudomásul vétetett. Megemlítjük e jelentésből, hogy a vallás-és közokt. miniszter úr az 1907. évi XXVII. t.-c. értelmében Miklós György székelyszentmihályi tanítónak a népnevelés terén szerzett kiváló érdemeinek jutalmazására évi 200 kor. személyi pótlékot, Gálffy Kálmán fűzesgyarmati tanítónak pedig I-ső évötödös korpótlékába 200 kor. államsegélyt engedélyezett, továbbá elnökileg tett felterjesztésre özv. Fekete Domokosné

lelkésznetől helyzetére való tekintettel, kongrua visszatérítést nem állapított meg. A küküllői, kereszturi, udvarhelyi, felsőfejéri, háromszéki, kolozsdobokai egyházkörökből felterjesztett közgyűlési jegyzőkönyvek, valamint a választásokról a jelentések egyes észrevételekkel tudomásul vétettek, illetve az E. főtanácsnak bejelentetnek. A kövendi egyházközségnek toronyjavítás ügyében felterjesztett szerződése jóváhagyatott; a kidei egyházközségnek, erdővagyon felügyeleti tekintetből, faeladásra engedély adatott. A papnövendékek 1908/9. tanév I-ső félévi egyetemi díja kiutaltatott. Dr Ferencz József egyházi tanácsosnak 1908/9. tanévre is egy szegény tanuló konvikusi díjának fedezésére tett 210 kor. adományáért köszönet fejeztetett ki. Köszönettel vétetett tudomásul a Székelykeresztúron 1903. évben végzett ifjaknak az ottani gimnázium javára tett adománya. A tordai gimnázium 1908. évi államszegélyéről felterjesztett számadás elfogadtatott s helybenhagyásra felterjesztetik a miniszterhez. A túni birtokból egy drb. ingatlan elcserélésére vonatkozó szerződés jóváhagyatott. A pusztaszentmiklósi és debreceni birtokon istálló-építtetés engedélyeztetett. Az egyházkörökből felterjesztett indítványok közül 25 tárgyalatván, részben elfogadásra, részben mellőzésre az E. Főtanács elé terjesztetnek.

A gyermekek védelme.

Megható példákat mutat föl az állatvilág arra, hogy a gyermeket az anya és apa — ha kell — életével is megvédelmezi.

Azt kellene hinnünk, hogy az ember tud olyan bátor apa lenni, mint a farkas, vagy az oroszlán. Akit édes szülői neveltek föl, nem is gondol egyébre, mint arra, hogy minden anya olyan édes, olyan gondos, mint a fecske, vagy a fűrj, vagy a többi madáranya. A kakukot rossz szülőnek tartjuk, mert nem saját fészkebe teszi és nem saját melegével költi ki tojásait, pedig ő így elég jól gondoskodik az övéiről, mert rendesen gyengébb család fészkebe lopja be az övéit, akik majd ha annyira nőnek, elbánnak a háziakkal,

Az isteni gondviselés s a szülői — úgy látszik — egészen egy forrásból, a szeretetből táplálja az övéit. De még sem. Az emberszülők között nagyon sok szivtelen és kegyetlen akad. A fiatal anya gonosz és megvadult indulattal — az olvasó ismer eleget — nemcsak hogy eldobja magától gyermekét, hanem meg is öli vad kegyetlenséggel. Az a bűnös, aki mégis nem olyan elvetemült, „kiteszi“, hogy mentse meg valaki.

Sok-sok ezer ártatlan csecsemő pusztul el Magyarországon a szülők gondatlansága és szívtelensége következtében. Mivelt államokban nincs oly nagyarányú gyermekhalandóság, mint nálunk.

Milyen nagy veszteség, milyen országos csapás ez, csak az tudja megérteni, aki foglalkozik a nemzeti élet nagy kérdéseivel. Milyen elvetemült erkölcsiség lészkel ott, ahol a gyermeket nem szeretik s eldobják maguktól, borzongva gondol reá a vallásos érzésű és tiszta szívű ember.

Amde a rosszat jóvá tenni sem jó példával, sem fenytéssel nem könnyen lehet. Arra kell hát gondolni, hogy az ártatlan, önhibáján kívül el ne vesszen!

A magyar állam — elismerés érette Széll Kálmán bölcsességének — fölismerte a veszedelmet és törvényes uton intézkedett a gyermekek védelméről.

Mindenki tudja meg, hogy Kolozsvárt az állami gyermek menházban az elhagyott kis gyermekek édes otthont találnak, csak be kell jelenteni és be kell küldeni.

Ámerikából.

— Első közlemény lapunk 8-ik számában. —

Meadvilleben is megismerkedtem két fiatal magyarral, akik az ottani acélgyárban dolgoztak. Egy párszor találkoztunk, de minthogy ők most egy fagylaltra, majd egy pohár sörre, egy pohár borra, vagy a kinematográfba mentek, el kellett válnunk egymástól.

New-York utcáin párszor gyümölcsöt vásároltam. A gyümölcsárusok könnyű kocsin tologatják az utcákon a banánt, a narancsot és barackot. Ezek nagyobbára mind bevándorlók. Kérdeztem tőlük is, hogy szeretik Amerikában? Egyetlen-egyszer sem kaptam igenlő választ. „No good! No good in America!” mondotta egy görög. „Itt sok a munka és nincsen annyi bor, mint az ó-hazában.” Egy másik azt mondotta, hogy jövő novemberben megy vissza Görögországba 4000 dollárocskájával.

New-Yorkban a 14-ik utcában, mikor a „Szent István róm. kath. magyar templom” elé értem, három leány jött ki a templomból. Beregmegyéből jöttek Amerikába. Megszólítottam őket s próbáltam megtudni, hogy ők hogy találják magukat Ámerikában? „Készül vissza Magyarországba?” kérdeztem az egyik leánytól beszélgetés közben. „Soha!” volt a rövid felelet.

A hajón a hálófülkében négyen voltunk- Egyik fiatal ember Oroszországból jött négy évvel ezelőtt. Testvéreivel üvegesüzletet tart New Yorkban. Szereti Amerikában. A másik fiatal ember magyar bevándorló. Négy és fél éve jött Ámerikába és itt üzletben dolgozik. Máramarosmegyéből való. Ő is, mint az orosz, pár hónapi látogatásra megy a régi hazába és ismét visszatér Ámerikába. Ok annyiban megegyeznek, hogy valószínűleg izraeliták mindketten. Ezek már amerikaiak örökre.

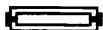
A harmadik társunk és én, annyiban megegyeztünk, hogy ő is papnak készül. Az ajtóra kifüggesztett táblán láttam: Reverend Powal. Tehát papi ember. Kíváncsi voltam rá. A hajó indulása előtt ismét benéztem a kabinba. Papirdarabokkal behintve, egyik ágy telerakva számtalan apró csomaggal, legelő egy nagy kosárba font üveg. Most már bizonyos voltam, hogy a Reverend megjött. Hollandiai származású fiatal ember. Most Saint-Louisban (Ámerikában) katolikus pap. Nem igen van alkalmam vele napközben találkozni, mert amint értesülök, a napot a Bar-ban (ivóterem) tölti. Hogy ő mennyire szereti Ámerikát, azt még nem tudom, de hogy az ámerikai „total abstainer“ (szeszlet nem ivók) evangéliumát, ha esetleg ismeri is, de nem követi, azt látom.

Amerika gazdag, szép föld. Az eszes, az önállóságot és erős munkát szerető embernek ma ott jobb alkalmá van az érvényesülésre, mint bárhol a világon. Ezt én láttam és vallom. Ott az ember boldogulása sokkal inkább függ a tudástól, akaratertől, józanságtól, mértékletességtől, szüzességtől, szóval mindazoktól, mik a tiszta jellemet alkotják, mint bármely országban e földön. Nyolc hónap nekem elég volt arra, hogy belássak, kissé bepillantsak az ámerikai jellembé. A sociologiai tanáromnak, aki e kérdéseket szabadelvűen tárgyalja s aki nem mulasztja el soha a hibákat kimutatni, sohasem feledem el azt a gyönyörű előadását, amelyben tolmácsolta hallgatóinak azt, a már általánosan elismert tény, hogy jóllehet az Egyesült Államokban ma bámulatos gazdagság van, ott mégis több mértékletesség és szüzesség van, mint a föld bármely országában.

A mindenféle osztályból és törzsből kikerült bevándorlót szemmel kísérik és aki Ámerikában boldogulni akar, először az ámerikai erényeket kell elsajátítania.

Valjon, ha az erényeket mi is átvinnök az életbe, nem lenne-e a mi országunk is boldogabb? Vajjon nem szünne-e meg hamarább a kivándorlás?

Kiss Sándor.

Irodalom.

Megjelent: *A néptanító küzdelmei* az alkoholizmus ellen az iskolában és a társadalomban. Irta Kriza Sándor homorodalmási áll. isk. igazgató. 1—33 l. Ára 40 fillér. Ismertetni fogjuk.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

Ferencz József püspök ur a múlt hónap végén több napot időzött Budapesten. Szept. 27-én megörvendeztette hiveit, mert az urvacsora osztásnál gyönyörű beszédet mondott. Ez az alkalom különben is kivételes volt, mert ugyanekkor dr Boros György imával, Józán Miklós egyházi beszéddel emelték az ünnepélyt. A hívek teljesen megtöltötték a templomot.

Gyöngyössy Béla afiát közelebről több kitüntetés érte. A kolozsvári unitárius egyházközség megválasztotta gondnokává. Most vesszük a hírt, hogy király Ófelsége miniszteri főerdőfelügyelői méltóságra emelte. Nagyszámu tisztelőihez mi is csatlakozunk szives üdvözetünkkel.

Dr Hajós Béla orvos afia valóságos közegészségügyi felügyelővé neveztetett, amit a kitünő szakférfiu méltán megérdemelt.

Kiss Sándor papjelölt, akinek a nevét olvasóink angol és amerikai cikkeiről immár jól ismerik, Amerikából szép bizonyítványt hozott haza. A meadvillei geológiai intézet tanári kara teljesen megvolt elégedve munkálkodásával, s a vizsgálat után a szónoklatban elért sikereit elsőrendű jutalomban részesítette. Az E. K. Tanács a Papnevelő Intézet meleg ajánlata alapján a Murányi Farkas Sándor palástdíjat (100 kor.) szintén Kiss Sándornak ítélte oda kitünő tanulása és nagyarányu irodalmi munkássága jutalmául. A főt. püspök ur Füzessyarmatra kiküldötte papi szol-

gálatra, miután Taar Géza családi ügyei miatt visszajött. Kiss Sándor ugyanis mint jó szónok, ugyanis mint kitünő énekes hasznos szolgálatokat fog végezni az új állásban.

Soós Vilmos ifju szobrász, kit múlt számunkban szives pártfogásába ajánlottunk olvasóinknak, a Brassai szoborból az E. K. Tanács részére is készit egyet megbízásból. A jeles tehetségü ifjunak Kolozsvár város 400 kor. segélyt szavazott meg, hogy tanulmányait folytathassa. A Brassai tisztelői nagyon jól teszik, ha az ifju embert megrendelésükkel buzdítják és segítik a továbbhaladásra. (Lakása Budapest IX. ker. Tűzoltó-u. 27/B. sz.)

Új papok. Szeptember 9-én az unitárius Papnevelő-Intézet bizottsága előtt szakvizsgálatot tettek és a papi pályára lépésre följogosittattak Árkosi Tamás jeles, László Balázs elégséges eredménnyel. Velük együtt immár 11 ifju várja a hívó szózatot, hogy szolgálhassanak az Úr szöllőjében.

A **Daniel-család** örömu nepet ült szeptember 30-án, midőn dr. Daniel Gábor v. b. t. t leányát, Annát nőül vette zalachi Szalachy Béla. Ferencz József püspök úr adta rájok áldását.

Ferenczy József vajdahunyadi gyógyszerész nőül vette Józsa Dórát, Józsa Mihály leányát Budapesten. Vári Albert lelkész adta rájok az egyházi áldást.

Dr. Veress Lajos Kolozsvár város egyik orvosa, az unitárius egyházi főtanács tagja, hosszas szenvedés után elhunyt 63 éves korában Nagy rész-

vét nyilvánult koporsója körül. Az unitárius kollégium, a város, a magyar államvasutak és a tisztelői korszorúval halmozták el koporsóját. Csifó Salamon lelkész mondott gyászimát koporsója fölött.

Külföldön ez idő szerint nincsen tanulónk, amit igen-igen sajnálunk. Benczédi Pál Manchesterből már a tavaszon, Kiss Sándor Amérikából a nyár elején és Boros Irén Londonból a napokban, hazajöttek. Nagyon sajnós, hogy ifjaink a kitűnő alkalmakat nem igyekeznek fölhasználni.

Kollégiumaink tanulói 1908 9-ben. A székelykereszturi gimnáziumban a beiratások szeptember 1—3. napjain történtek. Az iskolai évet Lőrinczi István 4-én 10 órakor magas szárnyalású, szép imával nyitotta meg a templomban. Pap Mózes igazgató tartalmas beszéddel intette az ifjúságot szorgalmas munkára. Beiratkozott összesen 200 tanuló. Ebből az I-ső osztálya 49, II-ikba 51, III-ikba 33, IV-ikbe 31, V-be 22, VI-ikba 14 tanuló. Vallásra nézve unitárius 105, református 42, róm. kath. 20, gör. kel. 21, ág. ev. 6 és izraelita 6. *b—k.*

A kolozsvári unitárius kollégiumban szeptember 2—5-én beiratkozott 322 gimnáziumi és 77 elemi iskolás tanuló, kik közül unitárius a gimnáziumban 153, a elemiben 38. Az iskolai év ünnepélyes megnyitása 6-án, vasárnap volt. Imát mondott Raffaj Károly. Gál Jenő isk. felügyelő gondnok üdvözlő szavai után dr. Gál Kelemen igazgató szólott az ifjúsághoz, fejtegetve a hitnek a tudásban, a nevelésben, a tanításban való szerepét és hangoztatva a vallásos érzelem nevelésének szükségességét. Ferenc József püspök főpásztori áldása után elnök az iskolai évet megnyitottnak jelentette ki. Az ifjúság erre egyházi éneket énekelt. *Q—r.*

A Papnevelő Intézet ünnepélyes megnyitása szeptember hó 10-én volt. Közreműködött a theologiai ifjúság dalárdája, melynek fülbemászó accordjai után Győrfi István IV. éves papnöv. mondott szivre és lélekre ható szép imát. Az ima által meghatott szi-

vekhez búzditó szavakat intézett a méltóságos és főtisztelendő püspök úr, kitarításra és szorgalomra intve a hallgatókat. Kiemelkedő pontja volt a megnyitó ünnepélynek nagytiszteletű dr. Boros György theologiai dekan úr, tartalmas, gondolatokban gazdag felolvasása az új thelogia és új unitarizmusról, melyet nagy figyelemmel és lelki élvezettel hallgattak a jelenlevők. Az ünnepélyen résztvettek a theologiai tanárokon és hallgatókon kívül a gimnáziumi tanárok közül is sokan. *K—n.*

25 éves papi és házassági jubileum. Az udvarhelyi unitárius lelkész-körnek e hó 20-án gyűlése volt Him. Ujfaluban. Itt azonban egy kedves ünnepség körében vett részt egyik szorgalmas és lelkiismeretes tagjának, *Tibáld József* barátunknak 25 éves papi jubileumán, ünnepelvén őt és kedves feleségét még úgy is, mint 25 éves házасokat. Az egyházkör lelkészei — nehány kivételével — mind eljöttek, sőt elhozták többen feleségüket is, azonkívül a jubiláló rokonai, barátai közelből, távolból mind eljöttek egy jókívánatra, megjelent *Szabados Tivadar* főszolgabíró családjával. A zöld lombfűzékkel és virágokkal ékesített templom megtelt teljesen. Az ifj. énekkar ének-száma után a közönség a XC. Zsolt. 1. versszakát énekelte el, mely után szószékre lépett *Demeter Dénes* karácsonfalvi lelkész, imádkozott mély vallásos érzéssel. Az alkalmi szép és költői lendületű beszédet is ő tartotta Zsolt. II. r. 11. v. alapján, fejtegetve, hogy az unitárius pap az Urnak szolgál, mert szolgál családjának, vallásának, és hazájának. Beszéde végén üdvözölve a 25 éves szolgatársat és annak nejét, Isten áldását kérte az új 25 esztendő küzdelmeire. *Ajtay János* lelkész-köri elnök meleghangú beszédben, a kör nevében köszönté a jubilánsokat. *Dedák Mózes* tanító az ifjúság és az egyh. község nevében meleg szavak kíséretében 1—1 virágcsokrot nyújtott át a lelkésznek és nejének. *Benedek András* a kebli tanács nevében köszöntötte székely szívvel és szóval.

A köszöntésekre *Tibáld J.* meghatva válaszol, a maga és felesége nevében köszöni az ünnepet. Templomozás után a lelkészi lakás kertjében terített asztalokhoz telepedtünk le, hol gazdag lakomában volt részünk a jubiláns család sziveségéből. A jókedv sem hiányzott s a szellemes pohárköszöntők árját *Kisgyörgy Sándor* esperes megindítván, folyt az és szállt a jókívánat azokra, kikért az ünnep vala. Valóban egy kedves nap volt s adja Isten, hogy 25 év múlva ismét ünnepelhesünk *Tibáld József* kedves barátunkat és kedves nejét!

* — — *

A székelyudvarhelyi unitárius egyházkör évi rendes közgyűlését a homoródszentpáli egyházközségben tartotta 60 tag jelenlétében. *László Domokos* tartalmas elnöki megnyitója után *Kisgyörgy Sándor* esperes számolt be az egyházkör egy évi vallás-erkölcsi életéről és vagyoni állapotáról. *Szén Mihály* homoródszentpéteri lelkész mondott magas szárnyalású beszédet a családi vallásosságról. A tisztujtás titkos szavazással a következő eredménnyel folyt le: *Kisgyörgy Sándor* vargyasi lelkész körüli esperesnek, *Pál Ferenc* oklándi lelkész körüli jegyzőnek, *Demeter Dénes* karácsonyfalvi lelkész közügyigazgatónak újra megválasztották 6 évre. *Gál József* recenyédi lelkész helyébe egyházköri pénztárnoknak *Szén Mihály* homoródszentpéteri lelkész választott meg, szintén 6 évre. Főtanácsi képviselőül 3 évre megválasztották egyházi részről: *Demeter Dénes* és *Ürmösi Károly* lelkészek, világi részről: *Barra Lajos* körjegyző és *Szathmáry Miklós* áll. isk. tanító.

A keresztények Indiában. *Hira Gal Kusnar* azt mondja, hogy ha Indiában a keresztények úgy viselkednének, mint igazi keresztényekhez illik, a kereszténység immár a fő vallás volna Indiában. De ott a keresztények — általában — igen rosszul viselik magukat, s a miatt az indusok igen rossz véleménynyel vannak felőlük — Ez az indus azt tanácsolja, hogy a keresztények először maguk közé küldjenek missionariusokat, s a saját szívökbe csepegtessenek keresztény érzelmeket, s a mig ez be nem következik, addig ne jöjjenek ide, mivel most a keresztények rosszabban viselik magukat a pogányoknál.

Mohun Roy *Rajah Ram*, az indiai *Brahmó Somaj* felekezet alapítója, szeptember 23-án húnyt el 1833-ban. Angliában az unitáriusok központi épületében megünnepelték az emléket, mert *Mohun Ray* tisztán unitárius elveket valott. A biblia olvasása alapján s anélkül, hogy valaha olvasott volna unitárius könyvet vagy iratot, rájött ugyanarra a vallásra, amelyet azelőtt 300 évvel *Dávid Ferenc* hirdetett.

A pókháló a templomban. Közelebről egy anya a kis hat éves leányát elvitte a templomba. A kis leány éppen egy sarokba került s nagyon jól viselte magát, miért is az anyja újból elakarta vinni, de a kis leány nagyon kétségbe esve kérte, hogy őt ne vigye el. Miért kérdezte az anya.

— Félek a póktól. Ekkor kiderült, hogy szegényke mellett egy pók gazdálkodott a templom sarkában, s oly nagyon megijedett tőle, hogy többé nem vágyott a templomba.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Az egylet pénztárába f. év június 22-től szept. 22-ig rendes tagsági díjat fizettek: *Deák Mózes H-Ujfalú* 908-ra, *Kilyén Mózes* Iklánd 1905—1908-ra, *Zsigmond Ferenc* Sinfalva 1908-ra, *Wolf Józsefné M.-Vásárhely* 1908—

1910-re, *Boros György* Ladamos 1907—1911-re, *Kiss László* Alamor 1908—1909-re, *Székely Sámuel* Szamosujvár 1908-ra, *Nagy Elemér* Gurahonc 1908-ra, *Szabó Gyuláné* Alsócsernáton 1906—1907-re, *Gaál Ilona*,

özv. Gaál Sándorné Válaszut, Árkosi Béla Selmecebánya 1908-ra, Székely György Nagyszeben 1905—1906-ra, Péter János Székelyudvarhely 1907—1908-ra. Benkő Mihály, Zsakó István Molnár Sándor Kolozsvár 1907—08-ra, Müller Gyula 1905—1908-ra, Zsakó Andor 1908-ra.

Előfizetői díjat fizettek: Orbok Lajos Héjjasfalva 1908-ra, Dacó Mózes Héderfája 1899-re, dr Gelei József Óradna, Péterfi Lajos Pancsova 1907-re, Péterffy Anna Kassa 1908-ra, Gábor Ferenc, Székely Miklós Ámérika, Fazakas Ferenc Kolozsvár 1908-ra, dr Balázs Ferenc Kolozsvár 1907—1908-ra.

A keresztur-köri fiókegyelet pénztárába fizettek: Simó Lidia Kissolyos, László Sándorné, Mátéfi Andrásné Szentábrahám 1908-ra, László Andrásné 1906-ra, Máté Juliska Enlaka 1907—1909-re, Osvát Áron Kobátfalva 1905—1908-ra.

A maros-köri fiókegyelet pénztárába fizettek: Gál Károlyné, Gál Ferenc Szentgerice 1907-re, Szabó Zsigmond 1905—1907-re, Sófalvi Gergely Nyárad-szereda 1907—1908-ra, Bartalis József, Bartalis Józsefné Csikfalva 1907-re, Nagy Pálné Körtekapu 1908—1909-re, Kiss Dániel Székelykaál 1907-re, ifju Mátyus Ferenc 1905—1908-ra, Kelemen Árpád 1907-re, Halmágyi János

Vadad, Szabó Lajosné Szentgerice 1908-ra, Török Elek Nyáradgálfalva 1905—1906-ra, Zsigmond Mihály 1906—1907-re, György Vilmos Temesvár 1908—1912-re, Kelemen Albert, Kelemen Albertné, Csongvai Lajos, Schuller József, Horváth Miklósné, dr Sárkány Miklósné, Klein Izidor, Rédigér Béla Marosvásárhely 1908-ra, Rédigér Árpád 1907—1908-ra, Szentiványi Sándor, Bedő Zsuzsánna, Mikó Árpádné 1908-ra, Szakács Ferencné Székelykaál 1908-ra, Nagy Jenő, Nagy Jenőné Jobbágyfalva 1907-re, Herszényi Bálintné Marosvásárhely 1908-ra

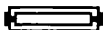
Az udvarhely-köri fiókegyelet pénztárába fizettek: Bencze Dénes Homoródszentpál 1907-re, Gábor Márton Székelyudvarhely 1908-ra, Boda József Csiktapolca 1908-ra.

Az abrudaányi fiókegyelet pénztárába fizetett 29 tag.

Az Unitárius Közölny nvomdai költségeire fizettek: Br P. Horváth Kálmán Felsőzsuk 50 K, Boros György Ladamos 4 K, Rösner Valéria Nagybánya 2 K 30 f, dr Hankó Domokos Szászrégen 20 K, Firtos Dénes Beszterce 2 K. Fogadják az egylet köszönetét.

Kolozsvár, 1908 szeptember 22-én.

Gálfi Lőrincé
pénztárnok.

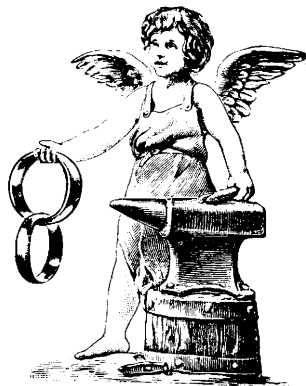

Szerkesztői üzenetek.

M. M. Az aranyos-tordaköri választásról szóló tudósításban (152 l.) ez foglaltatik: „A vidék Németh mellett foglalt állást. Még a bányavidéket is megnyerte magának a torockói lelkész, mert a körben hagyományos volt a szokás, hogy Torockó, a vidék központja nem engedheti át a dicsőséget Tordának. Ezuttal Torda győzött, mert a Németh 29 szavazatával szemben Lőrinczi 33 szavazatot kapott.” Egészen meglep az a kijelentése, hogy ebben a közleményben a végvidékre, tehát Abrudbányára és

Verespatakra sértés és lekicsinylés foglaltatik. En úgy olvastam s most is csak úgy látom, hogy ez a Németh István nyereségét hirdeti a bányavidékre vonatkozóan. Azt láttam benne, hogy a tisztviselők választását mindenki olyan jelentékeny dolognak tartja, hogy nagy költséggel is elmegy a gyűlés helyére. Ez nem kicsinylés, hanem elismerés. Ennek néztem s ezért közöltem. Az U. K-tól nagyon távol áll a személyeskedés, vagy bármi ehhez hasonló.

A polgárdii unitárius egyházközség húsz éves fennállását ünnepelte augusztus 16-án. Ünneplésének nem a fitogtatás, nem a hódítás, hanem a multnak szemlélése mellett erőnknek számbavétele és a lankadóknak bátorítása volt a célja. E célnak megfelelően voltak a meghívók is kibocsátva, mert szorosan csak az érdekeltek és az ismerősök voltak meghíva. A meghívottak meg is jelentek és akik személyesen nem vehettek részt, üdvözlétüket küldötték az ünneplő polgárdii unitáriusoknak. Jelen volt Józán Miklós esperes, Telkes Simon nyug. miniszt. tanácsos, Fekete Mihály, Telkes Béla papjelölt, Frank Alajos, Spiegel Gyula, Brünner Jenő vendég urak, az egyházközség számos tagja és több idegen, bár a zuhogó eső sokakat visszatartott a megjelenésben. Üdvözlétüket küldötték: mélt. Ferencz József püspök úr, Perczel Ferenc, a Mezőgazgák Szövetkezetének igazgatója. Ürmösi József, Kökösy Mihály, Szász András, Pálffy Ferenc, Demeter Dénes volt polgárdii lelkész urak, Csifó Salamon tanár úr, aki az imaházat szentelte föl annak idején, az orosházi, mezőberényi, seregélyesi, zalátai, vilonyai unitárius egyházközségek. Táviratilag üdvözölt Végh Mihály titkár úr. D. e. 10 órakor kezdődött az ünnepélyes istentisztelet. Imát mondott Kiss Károly helybeli lelkész. Beszédet Józán Miklós esperes, az egyházközségnek volt papja. Hatalmas missziói beszéd volt. Istentisztelet után diszközgyűlés volt. Kiss Károly nyitotta meg. Megnyitója a multnak szemlélése, a jelennek fölmutatása és a jövőnek festése volt. Megnyitója után az üdvözléteket olvasták fel. Igen kedves megnyilatkozása volt ez a polgárdii unitáriusok vendégszeretetére, barátságára való visszaemlékezésnek. Ez alkalommal gyűjtés is fclyt egy alkalmas és hasznos emlékének a beszerzésére. Az adakozók névsora is felolvastatott. Adakoztak: a seregélyesi egyházközség 20 K, zalátai egyházközség 5 K, nagytiszt. Józán Miklós esperes 10 K, Kiss Károly lelkész 5 K. Kózári János gondnok 5 K, D. Berki János 2 K, Gróf János és neje 2 K, Telkes Simon, Telkes Béla, D. Molnár János, Berki Lajos, Kovács Mihályné, Kalocsa Péter, D. Berki Jánosné, Kalocsa Péterné, Kalocsa Jánosné, özv. Császár Jánosné 1—1 K-át. Ez után indítványok és végül Telkes Béla szavalata következett. Délután istentiszteletet Telkes Béla tartott. Este pedig bál volt. Az adományokért és szives üdvözlétekkért e helyen mond hálás köszönetet a lelkészi hivatal. De egyszersmind kéréssel fordul a közönséghez. Az ünnepélynek maradandó irodalmi emléket is szeretne állítani a „Dunántúli kis könyvek“ II. könyvében. Célja ennek a misszió. Szives adományokat kér e célra. Telkes Simon és Kiss Károly urak már föl is ajánlottak e célra 10—10 K-t.

Ékszerek, ezüstművek, órák, angol,
francia, württembergi és berndorfi
:: :: különlegességek :: ::

a legutányosabban beszerezhetők
== angol rendszer szerint ==

Sárga János

ékszerész s egyházi szerek műintézetéből
ROLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 13.

Tájékoztatásul 2000 ábrával ellátott árjegyzék
ingyen és bérmentve. — Ékszerek, órák-, ezüst-
művekből stb. választékot is készéggel küld.

ALAPITTATOTT 1879.

TELEFON 233. SZÁM

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives pártfogásába ajánlani 29 év óta fennálló, a mai modern technika minden eszközeivel, a :: legujabb betűkkel és gépekkel felszerelt ::

ELLENZÉK-KÖNYVNYOMDÁNKAT

Műintézetünkben mindennemű könyvnyomdai munkák, úgymint: tudományos művek, tankönyvek, röpiratok, szaklapok, iskolai és hivatalos rovatos ívek, különféle meghívók, eljegyzési és menyegzői értesítések, körlevelek, falragaszok, árjegyzékek, névjegyek; valamint mindenféle nyomdai termékek a legegyszerűbbtől kezdve a legdíszesebb kivitelig gyorsan :: :: :: és pontosan készíttetnek el. :: :: ::

Midőn dúsán berendezett könyvnyomdánkat bátrak vagyunk a n. é. közönség szives pártfogásába ajánlani, egyben tisztelettel kérjük, :: :: hogy nyomtatvány-megrendeléseivel :: ::

ELLENZÉK-KÖNYVNYOMDÁNKAT

:: :: :: megtisztelni méltóztatásuk. :: :: ::

MŰINTÉZETÜNK:

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCA 22

ALAPITTATOTT 1879.

TELEFON 233. SZÁM